

העם

בעיטה לשער העצמי

כמעט כל אזרח ישראלי רוצה בעליה המונית מארצות הגוש הקומוניסטי. השבוע ישוב המוני ליד מקלט־הרדיו, הקשיבו בדריכות לשידור תחרות הכדורגל, בין גבי חרות ישראל ופולין (ראה עמוד 17). ישר מן המגרש בתרוצלאב. חיממה את לבם הידיעה, כי המוני יהודים פולניים צופים לבטח באותו רגע במישחק.

מה שבקע מן הרדיו, היה שיעור מאלף איך להביל בעליה. הקריין הישראלי, נחמיה בן־אברהם, שדרן טוב אך מיוזג גרוע, הת מוגג מנחת, קרא לתוך המיקרופון, כי יהודי פולנים מקחים לנצחון הנבחרת הישראלית. המסקנה המתבקשת לשלטונות הקומוניסטיים: היהודים בגוש הסובייטי נאמנים יותר לישראל הרחוקה מאשר למולדתם, עלולים להתנתק גייס חמישי.

עתוני ישראל לא היו זהירים יותר. קארי קטורה לדוגמה: כדורגל ישראלי קורע את מסך־הברזל, המשמש כשער.

מכיוון שהעליה מן הגוש המזרחי תלויה כולה ברצונן הטוב של הממשלות הקומוניסטיות, היתה זאת דרך רעה מאד לרכוש יודים לעליה ולהצליח בחברה הבינלאומית.

יחסי־חוק דייסה לא בריאה

בתחילת החודש התכנסו, בבית־הספר ה־ חקלאי בכפר גלים, 30 תכרי משלחת, הגד ב"ע, לחוג את שובם ממסע רצון־טוב באפ־ ריקה. מלבד הנערים, נכחו שם גם נציגי משרד הבטחון, ושגריריהן של שתי המדינות בהן ביקרה המשלחת: גאנה וליבריה. אני מברך אתכם עם שובכם ארצה, פתח ואמר השגריר הגנאי, "כשם שהיה לי העונג לבר ככם בצאתכם לדרך."

כטוב לב המארגנים בידידות, ביקשו גם משגרירי ליבריה לימור כמה מלים. הוד מעלתו ארנסט ג'י. ואנסי לא ידע בבואו למסיבה כי יצטרך לנאום; אולם הוא נענה למארחיו, אלה הקשיבו לדברי השגריר — והאזימו כסלק. "מתוך סיבה שאינה ידועה לי," פתח השגריר, "לא מצאו מארגני נסיון עתכם לנחון, או לרצוי שתבקרו בשגרירות ליבריה. לפני צאתכם לדרך, לכן, מאחר ולא יחילתה לכם דרך צלחה בצאתכם, אינני יכול עתה לברככם על שובכם. בכל זאת, אני שמח שעברה עליכם הנסיעה בשלום."

על פרטי המסע, סיפר הציר, נודע לו מתוך קריאת עתוני ליבריה שהגיעו אליו ארצה. למה דווקא משרד הבטחון? עס קני משרד הבטחון, שארגנו את כל המסע, לא ידעו היכן לכבוש את פניהם מרוב בושה. ואכן, כיצד להסביר מדוע לא הוזמן שגריר ליבריה, למסיבת־הפרווה בבית פעילי ההסתדרות בתל־אביב, יחד עם שגריר גאנה? כיצד להסביר כי לא מצאו לנחון אף להודיע לשגריר העל־צאת המשלחת, או לפי גות לקונסוליה הליברית בתל־אביב לקבלת וזיות?

מתי? השגריר במבטאו האנגלי התרבותי: "...רק כרגע נודע לי מה היתה מטרת נסיעתכם, ומטעם מי בוצעה. נראה לי מוזר כי נשלחתם עליידי משרד הבטחון דווקא. ולא עליידי משרד החינוך. כי לפי מה שני אמו עלי היתה שלוחתכם תרבותית...". הדרך חזרה לתל־אביב, נסע נציג משרד החוץ במכוניתו של השגריר. אבושה רבה הסביר לו, כי לא מצאו אחראי לבזיון, מאחר ולא היתה לו יד בארגון משלחת זאת. היתה זה בלתי־נעימה, אך בלתי־נמנע. ששגריר ידעה זהה ידע אמת בלתי־נמנע עצובה: דוד חוץ אינו בעל־בית בביתו. כי בהד"ר חוץ פרס, מרשה לעצמו משרד הבט"ר להעניק, להתערב ביחסי־החוץ של ישראל. לכן, וכשטבחים בלתי־נמנע, בקדרה, הרי שהתוצאה אשר אי־אפשר לאכלה וזות.

העשור מצח נחושה

בני ישראל כבשו את הארץ בסוף תקופת הברונזה. השבוע היה נדמה כי הארץ חזרה לתקופה הזאת — וגם לכמה ממושגיה המוסריים הפרמיטיביים. על כל פנים, הוכח השבוע כי לכמה אי־ שים לאומיים מרכזיים עדיין לא ברור — למעלה מ־3000 שנה אחרי גמר תקופת הברונזה — מה שהיה ידוע אז לכל אלופי־משנה בצבאו של יהושע בן־נון: האבדל

תצפית

(כל הזכויות שמורות)

● בעיית הממשל הצבאי תעסיק בעתיד הקרוב את הכני סת. היזמה עשויה לבוא דווקא מצד מפלגות הימין, אשר יציעו הקלות בממשל, דבר שיאלץ את הממשלה להשיב בהצעות משלה. במקרה זה יגרס הדיון לחיכוכים בתוך הקואליציה, כשהפרוגרסיבים ושתי מפלגות השמאל מתייצבות נגד מפא"י הרקע לחילוקי־הדעות, כפי שהוא מסתמן בדיוני הועדה הממשלתית לבעיות הממשל הצבאי: מפ"ם ואחדות־העבודה דורשות את ביטולו המוחלט של הממשל, הפרוגרסיבים מציעים ביטול לתקופה נסיונית של שנה אחת ואילו מפא"י מוכנה רק למתן הקלות למיעוט הערבי. הצעות האופוזיציה בנושא זה יעמידו את השמאל הממשלתי בפני הברירה להיכנע לחץ מפא"י בתוך המתי שלה, או להיות נאמן לדרישותיו עד כדי יצירת משבר ממשלתי.

לא מן הנמנע כי, כפני אפשרות זו של יצירת רוב בכנסת בעד ביטול הממשל — צעד בו מעוניינות כל המפלגות, כדי לרכוש את קולות הערבים שהתאכזבו ממק"י — יקדים דויד בן־גוריון את כל המפלגות הייביות, יציע בעצמו ביטול הממשל הצבאי לתקופת־נסיון.

● משרד העבודה ידון בקרוב בהצעה לממן מתקציבו חלק מפעולות־ההסברה למניעת תאונות־דרך. ההצעה: שחלק מן הזק

נים, המועסקים על־ידי המשרד בתעסוקה מוגבלת של חמש שעות ליום, יופנו, לאחר מיון, לתפקידי השגחה והסברה ברחובות, כדי להחזיר בקהל את כלי הבטיחות והזהירות.

הצד השני של מדליון העשור

● המכס על כלי־תזמורת, שבוטל לאחרונה על־ידי שר האוצר, ישוב ויגובה בעתיד הקרוב ביותר. הביטול נועד מלכת־חילה להיות זמני בלבד, לאפשר שיחרורם ללא־תשלום של כלים אשר הגיעו לתזמורות מסוימות. בהן מתכוונת מפא"י להנעים לבוחרים לפני הבחירות הבאות. לאחר שיושלם יבוא מוזל זה, ישוב האוצר ויגבה היטל על כל כלי שיגיע ארצה בעתיד.

● יותר ויותר גלויי־שחיתות יבואו לידיעת המשטרה והי ארזה, בעיקר ברשויות המקומיות. נוסף לנכונות הכללית של כל מפלגה להשמיץ את יריבתה ערב הבחירות, הוכנס גורם חדש עם מתן הוראה פנימית של מרכז אחדות־העבודה לכל חברי המפלגה במועצות המקומיות, שלא לחפות להבא על שום מעשי־שחיתות — ולו גם יהיו המעורבים חברי אחדות־העבודה עצמם.

● צפה לשורת שערוריות נוספות בקשר עם ועדת־העשור והאישים הקשורים בה. הגילויים החדשים, שיאפילו אף על הגילויים שנודעו עד כה, יגררו אחריהם תוצאות מוחשיות יותר.

● האשמות רציניות יועלו בקרוב במוסדות רשמיים, נגד לשכת האמנים שליד הסתדרות העובדים הכללית. אמנים רבים מאשימים את הלשכה בגביית אחוזים בלתי־חוקיים משכר הופעותיהם, וכן בהתערבות בסידור הופעות, עבור אמנים המשלמים אחוזים גבוהים יותר. מספר אמנים עומדים להתארגן, להגיש משפט נגד אנשי הלשכה על פעולותיהם. באחד ממקרים אלה, מאשים האמרגן יאיר ואלין בכך שניסתה לשכנע זמרת, הקטורה עמו, להפר את החוזה ולהתקשר עם, תמורת סידור הופעות קבועות.

● צפויים פיטורים וקיצוצים נרחבים בחברת "אליעל", מתוך נמיון להקטין את הפסדיה, שהגיעו כשנה שעברה לארץ בעה מיליון ל"י בקירוב. מועד הצימצומים: גמר העונה הנוכחית. בחודש נובמבר הקרוב. ההיקף המשוער: פיטורי 300 עובדים, מתוך כ־1550. באותו זמן תנסה החברה למכור את מטוסי הקונסטליישן שברשותה, לבטס את שדותה, לטווח־ארץ על ארבעת מטוסי הבריטיניה שברשותה, אשר גם הם הופכים מיוז שנים מול תחרות מטוסי־הסילון החדשים.

בין נחושת לבין ברונזה (היא ארד). מוכרת לדורות. כדי להוכיח את עצי מה כמקור־הכנסות, ולא רק כמקור של ביזבוז אגדת, החליטה ועדת־העשור בשעתו ליהפך לבנק־ישראל פרטי, להוציא מסבעות ומדליונים (העולם הזה 1132). בין השאר, הודיעו הבנקאים־התחביבים על הוצאת מדל־יון־ארד, שיימכר כמוכרת, במחיר 5 ל"י, המטרה היתה להנציח את שמחת העשור.

מטרה זו הושגה במלואה: למשך זמן רב יזכרו את מדליון הארד. הסיבה: הוא אינו עשוי מארד. במיבצע נועז, רימתה הועדה הממשלתית את האומה כולה ואת רבבות האוהדים ברחביה־עולם שקפצו על המציאה. וילה בארד. תחילה הוציאה הועדה מדליון־ארד בדמות מטבע־הנצחון הרומאי. היוזמים ייחסו למטבע חשיבות כה רבה שהטריחו את הנשיא, יצחק בן־צבי, להציע תרגום מתאים לנוסח הלטיני "יודיאה קא פסה" ("יהודה נשבתה"). הצעתו היפה של הנשיא: "גלתה יהודה".

המדליון שוק ב־95 אלף יחידות, במחיר 5 ל"י ליחידה (ערכו לפני הגילויים האחד ל"י 11). הצורה המוררה בה יוצר מדליון זה, ללא מיכור ובמחיר 2.700 ל"י ליחידה, עוררה את זעמו של מבקר־המדינה,

כי אותו מדליון יוצר כעבור חודש על־ידי ספק אחר בפחות מחצי מחיר זה — 1.250 ל"י — הבדל שהכניס אלפי לירות לספק הראשון (וכל הקשורים בו). קבע השבוע מומחה מוסמך, בעל בית־חרושת מתאים: "ייצור המדליון מארד היה צריך לעלות, יחד עם החומר, כ־750 פרוטה לכל היחידה. אילו נתנו לי לירה בעד מדליון, הייתי בונה לי היום וילה!"

יתכן שמישהו אמנם בנה לעצמו וילה מי מדליון הארד — אך לא ברור מי.

שדום בחיל העשור. אחרי נסיון פו־רה זה, יצאו העשוראים בתחלה נחושה להטביע מדליון שני, לזכר הגבורה, שישא על צדו האחד את החתול של תל־א, ועל צדו השני סמל המפ"ממים והכתובת, "יהי שלום בחילך". כנראה שגם העשוראים דאגו הפעם יותר לשלום. הקפידו להוציא מיכרו. היה זה מיכרו מוזר גם במדינה המפורסמת במיכרויה המוזרים. הוא הוצא מידי הכתבנית ביום הרביעי, 26 בנובמבר, 1958, ונושא תאריך זה. נקבע בו מועד סופי ל־קבלת הצעות מוגמרות: יום ראשון, 30 בינובמבר, בעהריים. היינו: היצרנים נדרשו לגבש הצעה מפורטת, תוך התחשבות בעש־רות הדרישות של המיכרו, תוך שלושה וחצי ימים, כולל ערב־שבת ושבת, וכן זמן המשלוח בדואר הלון וחזור.

במלים אחרות: ברגע שהיצרן קיבל את המיכרו בדואר, היה צריך לגייס מוח אלקטי רוני ולשדר בו במקום את ההצעה לוועדה, אולי בתחנות־השידור של תערוכת תחביב. האפשרות השניה היחידה: שהמיכרו כולו היה מיכטיבי, נוסח במפורש כדי שאי־אפשר יהיה לעמוד בו, מתוך מגמה ברורה לתת את ההזמנה למישהו שנקבע מראש, ושה־עצתו היתה מוכנה. פרט מאלף שני: לאספקת המדליונים ה־ראשונים נקבעה במיכרו תקופה של שלושה חודשים שלמים, דבר שלא העיד על חפזון. (המשך בעמוד 8)